

Het testament van 6.3.1979

(en verdere toevoegingen)

Totus Tuus ego sum

In de Naam van de Allerheiligste Drie-Eenheid. Amen.

“Weest dus waakzaam, want gij weet niet op welke dag uw Heer komt” (Mt 24,42) – deze woorden doen mij denken aan de laatste oproep, die zal plaats vinden als de Heer dat wenst. Ik wil Hem volgen en ik wil dat alles wat deel uitmaakt van mijn aardse leven me op dit moment zal voorbereiden. Ik weet niet wanneer het moment zal komen maar ik plaats ook dit moment, zoals alles, in de handen van de Moeder van mijn Meester: ‘Totus Tuus’. In diezelfde moederlijke handen leg ik alles en iedereen met wie mijn leven en mijn roeping mij verbonden hebben. In die handen leg ik vooral de Kerk, evenals mijn vaderland en de gehele mensheid. Ik dank iedereen. Aan iedereen vraag ik om vergeving. Ik vraag ook om gebed, dat de genade van God groter mag blijken te zijn dan mijn zwakheid en onwaardigheid.

Tijdens de geestelijke oefeningen heb ik het testament van de Heilige Vader Paulus VI herlezen. Dat heeft me ertoe aangespoord dit testament te schrijven.

Ik laat geen bezit na waarover beschikt moet worden. Wat betreft de dagelijkse voorwerpen die ik in gebruik had, ik verzoek die te verdelen zoals passend lijkt. Mijn persoonlijke aantekeningen moeten verbrand worden. Ik verzoek de zeereerwaarde heer Stanislaw daarvoor zorg te dragen; ik dank hem voor zijn jarenlange en begripvolle medewerking en hulp. Alle andere dank bewaar ik in mijn hart voor God Zelf, omdat het moeilijk is die tot uitdrukking te brengen.

Wat de begrafenis aangaat, ik tref dezelfde beschikkingen als de Heilige Vader

Paulus VI. (*Hier staat een aantekening in de kantlijn: graf in de aarde, niet in een sarcofaag, 13.3.92*). Laat het College van Kardinalen en mijn landgenoten over de plaats beslissen.

“apud Dominum misericordia et copiosa apud Eum redemptio”

Johannes Paulus II

Rome, 6.III.1979

Na mijn dood vraag ik om Missen en gebed.

5.III.1990

Ongedateerd vel papier

Ik geef uitdrukking aan mijn diep vertrouwen dat, ondanks al mijn zwakheid, de Heer mij alle genade zal schenken die ik nodig heb om, in overeenstemming met Zijn wil, iedere taak, iedere beproeving of ieder lijden te aanvaarden, die Hij van Zijn dienaar zal vragen in de loop van zijn leven. Ik vertrouw er ook op dat Hij nooit zal toestaan dat ik door enig gedrag van mij – woorden, daden of verzuim – tekort zal schieten in mijn verplichtingen jegens deze Heilige Stoel van Petrus.

24.II – 1.III.1980

Ook tijdens deze geestelijke oefeningen heb ik gemediteerd over de waarheid van het Priesterschap van Christus in het perspectief van de Overgang die voor ieder van ons wordt gevormd door het uur van onze eigen dood. Voor ons is de Verrijzenis van Christus een alleszeggend (*erboven geschreven*: beslissend) teken van het verlaten van deze wereld – om geboren te worden in de volgende, de toekomstige wereld.

Ik heb mijn testament van vorig jaar gelezen, ook geschreven tijdens de geestelijke oefeningen – ik heb het vergeleken met het testament van mijn grote voorganger en Vader, Paulus VI, met dat sublieme getuigenis over de dood van een christen en een paus – en ik heb in mezelf het besef hernieuwd van de vragen waaraan de weergave van 6.III.1979 refereert, die ik toen (op ietwat provisorische wijze) had neergezet.

Vandaag wil ik alleen maar dit toevoegen: dat ieder van ons zich bewust moet

zijn van het vooruitzicht van de dood. En klaar moet zijn om te verschijnen voor de Heer en Rechter – Die tegelijkertijd Verlosser en Vader is. Ook ik overweeg dit voortdurend, waarbij ik dit beslissende moment toevertrouw aan de Moeder van Christus en van de Kerk – aan de Moeder van mijn hoop.

De tijden waarin wij leven zijn onbeschrijflijk moeilijk en verward. De weg van de Kerk is ook moeilijk en gespannen geworden, een kenmerkende beproeving van deze tijden – zowel voor de gelovigen als voor de herders. In sommige landen (zoals bijvoorbeeld degene waarover ik heb gelezen gedurende de geestelijke oefeningen) ondergaat de Kerk een tijd van vervolging die niet onderdoet voor die van de eerste eeuwen, of zelfs nog erger is wat betreft de mate van wreedheid en haat. *Sanguis martyrum – semen christianorum* (“Het bloed van de martelaren is het zaad van de christen”, Tertulianus). En afgezien daarvan – veel mensen sterven onschuldig, zelfs in dit land waarin wij leven...

Opnieuw wil ik mij volledig toevertrouwen aan de genade van de Heer. Hijzelf zal bepalen wanneer en hoe ik mijn aardse leven en mijn herderlijk ambt moet eindigen. In leven en dood, *Totus Tuus* in de Onbevleete Maagd. Terwijl ik die dood nu reeds aanvaard, hoop ik dat Christus mij de genade zal schenken voor de uiteindelijke overgang, met andere woorden (mijn) Pasen. Ik hoop ook dat Hij die nuttig zal maken voor die belangrijkere zaak die ik tracht te dienen: de redding van de mensen, het veiligstellen van de familie van de mensheid en van alle naties en alle volkeren (waarbij ik in het bijzonder aan mijn aardse vaderland denk) en verdienstelijk voor de mensen die Hij speci-

aal aan mij heeft toevertrouwd, voor de Kerk en voor de eer van God Zelf.

Ik wil niets toevoegen aan wat ik een jaar geleden geschreven heb – alleen deze bereidheid uitdrukken en tegelijkertijd ook dit vertrouwen, waartoe de huidige geestelijke oefeningen me weer hebben bewogen.

Johannes Paulus II

Totus Tuus ego sum

5.III.1982

In de loop van de geestelijke oefeningen van dit jaar heb ik (een aantal malen) de tekst van het testament van 6.III.1979 gelezen. Ofschoon ik het nog als voorlopig beschouw (niet definitief), laat ik het in de vorm waarin het staat. Ik verander (op dit moment) niets en ik voeg ook niets toe, wat betreft de beschikkingen die erin getroffen zijn.

De aanslag op mijn leven op 13.V.1981 bevestigde in zekere zin de juistheid van de woorden die ik had geschreven tijdens de geestelijke oefeningen van 1980 (24.II – 1.III).

Ik voel nog intenser dat ik volledig in Gods handen ben – en ik blij voortdurend ter beschikking van mijn Heer, mij aan Hem toevertrouwend in Zijn Onbevleete Moeder (*Totus Tuus*).

Johannes Paulus pp. II

5.III.82

P.S. Wat betreft de laatste zin van mijn testament van 6.III.1979 (“Laat het College van Kardinalen en mijn landgenoten over de plaats/ dat wil zeggen de plaats van de begrafenis/ beslissen”) – wil ik duidelijk maken dat ik bedoel: de metro-politaan van Krakau of de Algemene Raad van de Bisschoppenconferentie van Polen – Ondertussen vraag ik het College van Kardinalen zover als mogelijk is aan de wensen van bovengenoemden tegemoet te komen.

1.III.1985 (tijdens de geestelijke oefeningen)

Weer – met betrekking tot de uitdrukking “College van Kardinalen en mijn landgenoten”: het “College van Kardinalen” is niet verplicht mijn “landgenoten” over dit onderwerp te raadplegen; dat kan het College echter wel doen als het dit om de één of andere reden juist acht.

JPII

Geestelijke oefeningen van het Jubeljaar 2000 (12-18.III) (voor mijn testament)

1. Toen op 16 oktober 1978 het conclaaf van kardinalen Johannes Paulus II koos, zei de primaat van Polen, kardinaal Stefan Wyszynski tegen mij: “Het zal de taak van de nieuwe paus zijn de Kerk het derde millennium binnen te voeren.” Ik weet niet of ik de zin precies herhaal, maar dat was in ieder geval de betekenis

van wat ik toen hoorde. Het werd gezegd door de man, die de geschiedenis is ingegaan als de Primaat van het Millennium. Een groot primaat. Ik was getuige van zijn missie, van zijn volkomen vertrouwen. Getuige ook van zijn strijd. Van zijn overwinning. “De overwinning, als die komt, zal een overwinning door middel van Maria zijn” – De Primaat van het Millennium placht deze woorden van zijn voorganger, kardinaal August Hlond, te herhalen.

Zo werd ik in zekere mate voorbereid op de taak waarmee ik op 16 oktober 1978 gepresenteerd werd. Terwijl ik deze woorden schrijf, is het Jubeljaar 2000 al werkelijkheid. In de nacht van 24 december 1999 werd de symbolische Deur van het Grote Jubeljaar in de Basiliek van St. Pieter geopend, toen die van Sint Jan van Lateranen, toen Santa Maria Maggiore – op Nieuwjaarsdag, en op 19 januari de Deur van de Basiliek van St. Paulus Buiten de Muren. Deze laatste gebeurtenis heeft zich, vanwege het oecumenische karakter ervan, speciaal in mijn geheugen gegrift.

2. Naarmate het Jubeljaar voortschrijdt, dag na dag, sluit de twintigste eeuw zich achter ons en opent de 21ste eeuw. Volgens de bedoeling van de Voorzienigheid mocht ik leven in de moeilijke eeuw die verleden tijd gaat worden en nu, in het jaar waarin mijn leven tachtig jaar zal bedragen (“*octogesima adveniens*”), moet ik mij afvragen of de tijd is gekomen om met de bijbelse Simeon te herhalen: “*nunc dimittis.*”

Op 13 mei 1981, de dag van de aanslag op de paus tijdens de algemene audiëntie op het St. Pietersplein, heeft de Goddelijke Voorzienigheid mij op een wonderbare manier van de dood gered. Hij Die de

enige Heer van leven en dood is, heeft Zelf mijn leven verlengd, in zekere zin heeft Hij het me opnieuw geschonken. Vanaf dat moment behoorde het Hem meer dan ooit toe. Ik hoop dat Hij me zal helpen in te zien tot wanneer ik deze dienst moet blijven vervullen, waartoe ik op 16 oktober 1978 geroepen ben. Ik vraag Hem mij terug te roepen wanneer Hij dat wil. “In leven en dood behoren wij de Heer toe ... wij zijn van de Heer” (vgl. Rom 14,8). Ik hoop ook dat, zo lang ik geroepen ben het Petrusambt in de Kerk te vervullen, de Genade van God mij de kracht zal schenken die voor dit werk nodig is.

3. Zoals ieder jaar tijdens de geestelijke oefeningen heb ik mijn testament van 6.III.1979 herlezen. Ik houd vast aan de beschikkingen vervat in die tekst. Wat er, en zelfs tijdens opeenvolgende geestelijke oefeningen aan toegevoegd is, vormt een reflectie op de moeilijke en gespannen algemene toestand die de jaren ‘80 getekend heeft. Sinds het najaar van 1989 is deze situatie veranderd. Het laatste decennium van de eeuw was vrij van de eerdere spanningen; dat betekent niet dat het geen nieuwe problemen en moeilijkheden met zich mee heeft gebracht. De Goddelijke Voorzienigheid mag op een bijzondere wijze geloofd worden voor het feit dat de periode van de zogenaamde ‘koude oorlog’ geëindigd is zonder gewelddadig nucleair conflict, een gevaar dat in de voorafgaande periode zwaar op de wereld drukte.

4. Op de drempel van het derde millennium “*in medio Ecclesiae*” wil ik nogmaals mijn dank betuigen aan de heilige Geest voor de grote gave van het Tweede Vaticaans Concilie, waaraan ik mij samen met de hele Kerk – en bovenal met het

gehele episcopaat – veel verschuldigd voel. Ik ben ervan overtuigd dat nieuwe generaties nog lange tijd zullen kunnen putten uit de rijkdommen die dit Concilie van de 20ste eeuw ons geschonken heeft. Als bisschop die aan deze conciliaire gebeurtenis heeft deelgenomen van de eerste tot de laatste dag, wil ik dit grote erfgoed toevertrouwen aan allen die geroepen zijn, en in de toekomst geroepen zullen worden, het in praktijk te brengen. Van mijn kant dank ik de eeuwige Herder die mij in staat gesteld heeft deze zeer grote zaak in de loop van alle jaren van mijn pontificaat te dienen.

“In medio Ecclesiae”... vanaf de eerste jaren van mijn dienstwerk als bisschop kon ik – juist dankzij het Concilie – de broederlijke gemeenschap van het episcopaat ervaren. Als priester van het aartsbisdom Krakau ervoer ik de broederlijke gemeenschap onder priesters – en het Concilie opende een nieuwe dimensie met betrekking tot deze ervaring.

5. Hoeveel mensen zou ik moeten opsommen! Waarschijnlijk heeft de Heer God de meesten al tot Zich geroepen – wat betreft degenen die zich nog aan deze zijde bevinden, mogen de woorden van dit testament voor hen een herinnering zijn, allemaal en overal, waar ze zich ook bevinden.

Gedurende de meer dan 20 jaar dat ik het Petrusambt *“in medio Ecclesiae”* vervul, heb ik de welwillendheid en nog meer de vruchtbare samenwerking van zoveel kardinalen, aartsbisschoppen en bisschoppen, van zoveel priesters, zoveel gewijde personen – broeders en zusters – en tenslotte van zo héél veel leken mogen ervaren, in de Curie, in het vicariaat van het bisdom Rome, maar ook daar buiten.

Hoe zou ik anders kunnen dan in dankbare herinnering alle Bisschoppenconferenties van de wereld omhelzen die ik heb ontmoet bij hun bezoeken ‘ad limina Apostolorum’. Hoe zou ik niet kunnen denken aan zoveel niet-katholieke christelijke broeders! En aan de rabbijn van Rome en zo veel vertegenwoordigers van niet-christelijke godsdiensten! En aan hoeveel vertegenwoordigers uit de wereld van cultuur, wetenschap, politiek en de media!

6. Nu het einde van mijn leven nadert, keer ik in gedachten terug naar het begin, naar mijn ouders, naar mijn broer, naar mijn zus (die ik nooit gekend heb, omdat ze stierf voor mijn geboorte), naar de parochie in Wadowice, waar ik gedoopt ben, naar die stad van mijn jeugd, naar mijn kameraadjes, vriendinnen en vrienden van de basisschool, middelbare school en de universiteit, tot aan de tijd van de bezetting toen ik arbeider was, en dan in de parochie van Niegowic, daarna die van Sint Floriaan in Krakau, naar de pastorale zorg voor academici, naar de omgeving van ... naar alle omgevingen ... naar Krakau en naar Rome ... naar de mensen die door de Heer op een speciale wijze aan me werden toevertrouwd.

Tot allen wil ik slechts één ding zeggen: “Moge God het u lonen”.

“In manus Tuas, Domine, commendo spiritum meum”

A.D.

17.III.2000

Vertaling: dr. N. Stienstra